

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้จะกล่าวถึง วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี
2. เพื่อศึกษาปัญหาในการจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 457 โรงเรียน ประกอบด้วยผู้ให้ข้อมูล คือ

1.1 ประชากรผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน โรงเรียนละ 1 คน รวมทั้งสิ้น 457 คน แยกตามขนาดโรงเรียน ดังนี้

ผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ คือ โรงเรียนที่มีนักเรียน 720 คนขึ้นไป จำนวน 6 คน

ผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลาง คือ โรงเรียนที่มีนักเรียน 360-719 คน จำนวน 40 คน

ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก คือ โรงเรียนที่มีนักเรียนตั้งแต่ 121-359 คน จำนวน 286 คน

ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กมาก คือ โรงเรียนที่มีนักเรียน 120 คนลงมา
จำนวน 125 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ครูหัวหน้างานวิชาการโรงเรียน ซึ่งใช้
วิธีสุ่มตามวัตถุประสงค์ (Purposive Sampling) โรงเรียนละ 1 คน รวมกลุ่มตัวอย่าง
ผู้ให้ข้อมูล 457 คน

รวมประชากรและกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น จำนวน 914 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการสำรวจข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ คือแบบสอบถามที่ประกอบด้วย
แบบตรวจสอบ (Check list) และปลายเปิด (Open - ended) แยกเป็น 2 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 เป็นแบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ถามเกี่ยวกับการเตรียมการ การดำเนินการ และการ
ติดตามประเมินผลการจัดการนิเทศการสอน

ตอนที่ 3 ถามเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเตรียมการ การ
ดำเนินการ และการติดตามประเมินผลการจัดการนิเทศ
การสอน

ฉบับที่ 2 เป็นแบบสอบถามสำหรับครูหัวหน้างานวิชาการ แบ่งออกเป็น 3 ตอน
คือ

ตอนที่ 1 ถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ถามเกี่ยวกับการเตรียมการ การดำเนินการ และการ
ติดตามประเมินผลการจัดการนิเทศการสอน

ตอนที่ 3 ถามเกี่ยวกับปัญหาการเตรียมการ การดำเนินการ และ
การติดตามประเมินผลการจัดการนิเทศการสอน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ขอหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย

จากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไปยังสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เพื่อให้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี ไปยังหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอทุกอำเภอในจังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อขอความร่วมมือให้ครูหัวหน้างานวิชาการและผู้บริหารโรงเรียนตอบแบบสอบถาม นำแบบสอบถามมอบให้แก่ศึกษาธิการอำเภอที่อยู่ในข่ายของการวิจัย เป็นผู้ส่งแบบสอบถามให้แก่ครูหัวหน้างานวิชาการ และผู้บริหารโรงเรียน และรวบรวมไว้ ผู้วิจัยจะไปขอรับแบบสอบถามด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์ โปรแกรม SPSS คำนวณค่าร้อยละ และนำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง ในส่วนที่เป็นคำถามแบบปลายเปิด ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์เนื้อหา โดยการรวบรวมความคิดเห็นเรียงลำดับความถี่และหาค่าร้อยละแยกตามขนาดโรงเรียนแล้วนำเสนอในรูปตารางและประกอบคำบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้บริหาร

จำแนกตามเพศ ปรากฏว่า ผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 4 ขนาด ส่วนมากเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง

จำแนกตามกลุ่มอายุ ผู้บริหารส่วนมากมีอายุช่วง 31 - 40 ปี รองลงมาคือ ช่วงอายุ 41 - 50 ปี

จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 4 ขนาด ส่วนมากมีวุฒิทางการศึกษาปริญญาตรี

ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 4 ขนาด ส่วนมากดำรงตำแหน่งผู้บริหารต่ำกว่า 5 ปี รองลงมาคือ 5 - 10 ปี

การเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาหรือการนิเทศการสอน ผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 4 ขนาด ส่วนมากเคยเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาหรือการนิเทศการสอน

เรื่องที่เข้ารับการอบรม ผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 4 ขนาดเข้ารับการอบรม การส่งเสริมประสิทธิภาพผู้บริหารมากที่สุด

เกี่ยวกับ ปี พ.ศ. ที่เข้ารับการอบรมหรือสัมมนา ผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 4 ขนาด เข้ารับการอบรมระหว่างปี พ.ศ. 2528 - 2529 มากที่สุด

เกี่ยวกับระยะเวลาที่จัดอบรมหรือสัมมนา ผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 4 ขนาด เข้ารับการอบรมสัมมนา ช่วงระยะเวลา 1 - 7 วัน มากที่สุด

เกี่ยวกับผู้จัดการอบรมหรือสัมมนา ผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 4 ขนาด ส่วนมากเข้ารับการอบรมสัมมนาที่จัดโดยสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมากที่สุด รองลงมาคือ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ

ครูหัวหน้างานวิชาการ

จำแนกตามเพศ ครูหัวหน้างานวิชาการส่วนมากเป็นเพศชาย,

จำแนกตามอายุ ครูหัวหน้างานวิชาการโรงเรียนทั้ง 4 ขนาด ส่วนมาก มีอายุช่วง 31 - 40 ปี รองลงมาคือ 21 - 30 ปี

วุฒิทางการศึกษา ครูหัวหน้างานวิชาการโรงเรียนทั้ง 4 ขนาด ส่วนมากมีวุฒิปริญญาตรี.

ประสบการณ์ในการสอน ส่วนมากครูหัวหน้างานวิชาการโรงเรียน ทั้ง 4 ขนาด มีประสบการณ์ในการสอน 5 - 10 ปี

เกี่ยวกับเวลาสอนในปีการศึกษา 2531 คิดเป็นคาบต่อสัปดาห์ ครูหัวหน้างาน วิชาการส่วนมากมีเวลาสอนมากกว่า 25 คาบ

การเข้ารับการอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาและนิเทศการสอน ครูหัวหน้างานวิชาการโรงเรียนทั้ง 4 ขนาด ส่วนมากไม่เคยเข้ารับการอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาหรือนิเทศการสอน

เกี่ยวกับเรื่องที่เข้ารับการอบรมหรือสัมมนา ครูหัวหน้างานวิชาการโรงเรียน ทั้ง 4 ขนาดที่เคยเข้ารับการอบรม เข้ารับการอบรมครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนมากที่สุด

เกี่ยวกับ ปี พ.ศ. ที่เข้ารับการอบรมหรือสัมมนา ครูหัวหน้างานวิชาการ โรงเรียนทั้ง 4 ขนาด เข้ารับการอบรมช่วงปี พ.ศ. 2530 - 2531 มากที่สุด

เกี่ยวกับระยะเวลาที่อบรมหรือสัมมนา ครูหัวหน้างานวิชาการโรงเรียนทั้ง 4 ขนาด เข้ารับการอบรมหรือสัมมนาในระยะเวลา 1 - 3 วันมากที่สุด

เกี่ยวกับผู้จัดอบรมหรือสัมมนา ครูหัวหน้างานวิชาการโรงเรียนทั้ง 4 ขนาด
ผู้จัดส่วนมาก คือ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ

ตอนที่ 2 สภาพการดำเนินการจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี ในปีการศึกษา 2531

1. การเตรียมการนิเทศการสอน

1.1 การวางแผนการนิเทศการสอน

เกี่ยวกับลักษณะของแผนการนิเทศการสอน โรงเรียนทั้ง 4 ขนาด
ส่วนใหญ่จัดทำตามแผนของหน่วยงานต้นสังกัด

เกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการกำหนดวัตถุประสงค์การวางแผนการนิเทศการสอน
โรงเรียนทั้ง 4 ขนาด ส่วนใหญ่ยึดหลักเกณฑ์สภาพปัจจุบันปัญหาของโรงเรียน

เกี่ยวกับบุคลากรผู้มีส่วนร่วมในการวางแผนการนิเทศการสอน โรงเรียน
ทั้ง 4 ขนาด ส่วนใหญ่ ผู้บริหาร และคณะครู ร่วมกันวางแผนการนิเทศการสอน

เกี่ยวกับการจัดให้ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการวางแผนการนิเทศ โรงเรียน
ทั้ง 4 ขนาด ส่วนใหญ่ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหาของการเรียนการสอน

1.2 การเตรียมบุคลากรในการนิเทศการสอน

เกี่ยวกับบุคลากรผู้ทำหน้าที่นิเทศการสอน โรงเรียนทั้ง 4 ขนาด
ส่วนใหญ่ผู้ทำหน้าที่นิเทศการสอน คือ ผู้บริหารและผู้ช่วยผู้บริหาร

เกี่ยวกับการกำหนดบุคลากรผู้ทำหน้าที่นิเทศการสอน โรงเรียนทั้ง
4 ขนาด ส่วนใหญ่กำหนดโดยผู้บริหารเป็นผู้คัดเลือกผู้นิเทศ

เกี่ยวกับวิธีการจัดให้ความรู้ด้านการนิเทศการสอนแก่บุคลากร ผู้มีส่วน
ร่วมในการนิเทศการสอน โรงเรียนทั้ง 4 ขนาด ส่วนใหญ่ใช้วิธีประชุมชี้แจง

เกี่ยวกับวิธีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ ของผู้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับ
การนิเทศการสอน โรงเรียนทั้ง 4 ขนาด ส่วนใหญ่ใช้วิธีผู้บริหารแต่งตั้ง และแจ้งให้ทราบ
ในที่ประชุมครู

1.3 การเตรียมงบประมาณในการนิเทศการสอน

เกี่ยวกับงบประมาณที่ใช้ในการนิเทศการสอน โรงเรียนทั้ง 4 ขนาด ส่วนใหญ่ได้มาจากเงินรายได้ของโรงเรียน รองลงมา คือ ไม่ได้ใช้เงิน

เกี่ยวกับบุคลากรผู้พิจารณาจัดสรรเตรียมงบประมาณสำหรับการนิเทศการสอน โรงเรียนทั้ง 4 ขนาด ส่วนใหญ่ผู้พิจารณา คือ คณะครูทุกคน

1.4 การเตรียมเครื่องมือการนิเทศการสอน

เกี่ยวกับวิธีการจัดเตรียมเครื่องมือในการนิเทศการสอน โรงเรียนทั้ง 4 ขนาด ส่วนใหญ่รวบรวมเครื่องมือการนิเทศจากหน่วยงานต้นสังกัด (เช่นแบบบันทึกการนิเทศ)

เกี่ยวกับเครื่องมือการนิเทศการสอนในโรงเรียน โรงเรียนทั้ง 4 ขนาด ส่วนใหญ่เครื่องมือการนิเทศ คือ แบบบันทึกการนิเทศ

เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการเตรียมเครื่องมือในการนิเทศการสอนของ ครูผู้สอน โรงเรียนทั้ง 4 ขนาด ส่วนใหญ่ครูผู้สอนมีส่วนร่วมวางแผนการใช้เครื่องมือการนิเทศ

1.5 การเตรียมการประเมินผลการนิเทศการสอน

เกี่ยวกับจุดประสงค์ของการประเมินผลแผนการนิเทศการสอน โรงเรียน ทั้ง 4 ขนาด ส่วนใหญ่มีจุดประสงค์เพื่อปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นขณะดำเนินการ

เกี่ยวกับการกำหนดบุคลากรผู้ทำหน้าที่ประเมินผลการนิเทศการสอนโรงเรียน ทั้ง 4 ขนาด ส่วนใหญ่ให้ผู้บริหารเป็นผู้ประเมินด้วยตนเอง

เกี่ยวกับการกำหนดวิธีการประเมินผล โรงเรียนทั้ง 4 ขนาด ส่วนใหญ่ ใช้แบบรายงานการประเมินผลการนิเทศของหน่วยงานต้นสังกัด

เกี่ยวกับลักษณะการจัดเตรียมเครื่องมือการประเมินผลการนิเทศการสอน โรงเรียนทั้ง 4 ขนาด ส่วนใหญ่จัดทำแฟ้มการนิเทศสำหรับบันทึกผลการนิเทศการสอน

2. การดำเนินการนิเทศการสอน

2.1 เทคนิควิธีการนิเทศการสอน

เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการดำเนินการนิเทศการสอน โรงเรียนทั้ง 4 ขนาด ส่วนใหญ่ให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนการนิเทศ

เกี่ยวกับการใช้เทคนิคและวิธีการนิเทศการสอน โรงเรียนทั้ง 4 ขนาด ส่วนใหญ่ใช้วิธีการเยี่ยมชั้นเรียนมากที่สุด รองลงมา คือ การประชุมชี้แจงหรืออภิปราย และการสังเกตการสอน

2.2 การนิเทศการสอนโดยการประชุมชี้แจงหรืออภิปราย

เกี่ยวกับการนิเทศการสอน โดยการประชุมชี้แจงหรืออภิปราย โรงเรียนทั้ง 4 ขนาด ส่วนใหญ่ใช้วิธีจัดในการประชุมประจำเดือนทุกเดือน

เกี่ยวกับเนื้อหาในการประชุมชี้แจง โรงเรียนทั้ง 4 ขนาด ส่วนใหญ่จัดประชุมชี้แจงในเรื่องการประเมินผลการเรียนการสอน

2.3 การนิเทศการสอนโดยการประชุมปฏิบัติการ (Work Shop)

เกี่ยวกับลักษณะการจัดการประชุมปฏิบัติการ โรงเรียนทั้ง 4 ขนาด ส่วนใหญ่จัดในลักษณะร่วมดำเนินการจัดกับกลุ่มโรงเรียน

เกี่ยวกับเรื่องที่จัดประชุมปฏิบัติการ (Work Shop) โรงเรียนทั้ง 4 ขนาด ส่วนใหญ่จัดในเรื่องการจัดทำข้อทดสอบ หรือแบบประเมินผลการสอน

2.4 การนิเทศการสอนโดยการสังเกตการสอน

เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการสังเกตการสอน โรงเรียนทั้ง 4 ขนาด ส่วนใหญ่ครูมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ยกเว้นการสร้างความสัมพันธ์ก่อนการนิเทศ โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้จัดให้ครูมีส่วนร่วม

เกี่ยวกับเรื่องที่สังเกตการสอน โรงเรียนทั้ง 4 ขนาด ส่วนใหญ่สังเกตการสอนในทุกเรื่องทั้งพฤติกรรมของครูผู้สอน พฤติกรรมของนักเรียน บรรยากาศในห้องเรียน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน แต่สังเกตความแม่นยำในการถ่ายทอดเนื้อหาวิชาน้อยที่สุด

วิธีการให้ข้อมูลป้อนกลับของการสังเกตการสอน โรงเรียนทั้ง 4 ขนาด ส่วนใหญ่ใช้วิธีการบันทึกไว้ในแบบบันทึกการสังเกตมากที่สุด

2.5 การนิเทศการสอนโดยการสาธิตการสอน

โรงเรียนทั้ง 4 ขนาด ส่วนใหญ่ไม่ได้จัดการนิเทศโดยการสาธิตการสอน เกี่ยวกับบุคลากรผู้สาธิตการสอนในโรงเรียนที่จัดการนิเทศการสอน โดย

การสาธิตการสอน โรงเรียนทั้ง 4 ขนาด ส่วนใหญ่สาธิตการสอนโดยครูผู้มีความสามารถ
ในโรงเรียน

เกี่ยวกับการวิเคราะห์การสอน โรงเรียนทั้ง 4 ขนาด
ส่วนใหญ่วิเคราะห์ในลักษณะคณะครูผู้สอนร่วมกันวิเคราะห์การนำไปปรับปรุง

2.6 การนิเทศการสอนโดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

เกี่ยวกับการจัดให้มีการวิจัยเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการเรียนการสอน
โรงเรียนทั้ง 4 ขนาด ส่วนใหญ่จัดในลักษณะเปรียบเทียบผลการทดสอบจากการประเมินผล
ของโรงเรียน

2.7 การนิเทศการสอนโดยการเยี่ยมชมชั้นเรียน

เกี่ยวกับการจัดบุคลากรผู้เยี่ยมชมชั้นเรียน โรงเรียนทั้ง 4 ขนาด
ส่วนใหญ่จัดให้ผู้บริหารเป็นผู้เยี่ยมชมชั้นเรียนต่าง ๆ ในโรงเรียน

2.8 การนิเทศการสอนโดยการส่งเสริมให้ครูอ่านวารสารทางวิชาการ

เกี่ยวกับวิธีการจัดส่งเสริมให้ครูอ่านวารสารทางวิชาการ โรงเรียนทั้ง
4 ขนาด ส่วนใหญ่จัดโดยใช้จัดหาวารสารให้อ่าน

2.9 การจัดควบคุม ติดตาม กำกับการดำเนินการนิเทศการสอน

เกี่ยวกับเครื่องมือที่โรงเรียนใช้ในการควบคุมการจัดการนิเทศการสอน
โรงเรียนทั้ง 4 ขนาด ส่วนใหญ่ใช้แผนปฏิบัติการ

เกี่ยวกับจุดประสงค์ของการควบคุมติดตามกำกับการนิเทศการสอน
โรงเรียนทั้ง 4 ขนาด ส่วนใหญ่ควบคุมเพื่อการรวบรวมปัญหาเพื่อปรับปรุงแก้ไขในการ
ดำเนินการครั้งต่อไป

2.10 การประสานงาน ส่งเสริม และสนับสนุนการนิเทศการสอน

เกี่ยวกับวิธีการจัดการประสานงานการจัดการนิเทศการสอน โรงเรียน
ทั้ง 4 ขนาด ส่วนใหญ่ใช้วิธีจัดประชุมคณะครูทุกคน

เกี่ยวกับหลักการประสานงานการจัดการนิเทศการสอน โรงเรียนขนาด
เล็กมาก ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ใช้หลักมนุษยสัมพันธ์เป็นส่วนใหญ่ โรงเรียนขนาดใหญ่ใช้
หลักความร่วมมือและความรับผิดชอบเป็นส่วนใหญ่

เกี่ยวกับการชี้แจงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการนิเทศการสอน
โรงเรียนทั้ง 4 ขนาด ส่วนใหญ่ชี้แจงโดยจัดประชุมคณะครูทั้งโรงเรียน เพื่อชี้แจงให้ข้อมูล
เกี่ยวกับวิธีการสนับสนุนส่งเสริมครูที่มีส่วนร่วมในการนิเทศการสอน
โรงเรียนทั้ง 4 ขนาด ส่วนใหญ่ใช้วิธีจัดหาหนังสือเอกสารที่เกี่ยวกับการนิเทศการสอนให้ครู
อ่าน

เกี่ยวกับการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูอาจารย์มีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน
นิเทศการสอน โรงเรียนทั้ง 4 ขนาด ส่วนใหญ่ใช้วิธีประชุมปรึกษาหารือกันเป็นประจำ
เกี่ยวกับการจัดให้มีการเผยแพร่ผลงานจากการนิเทศการสอน โรงเรียน
ทั้ง 4 ขนาด ส่วนใหญ่ใช้วิธีประชุมแจ้งผลการดำเนินงาน

2.11 การติดตามประเมินผลการนิเทศการสอน

เกี่ยวกับวิธีการทราบผลการจัดการนิเทศการสอน โรงเรียนทั้ง 4 ขนาด
ส่วนใหญ่ดูจากผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของครูหลังจากรับการนิเทศการสอน

เกี่ยวกับช่วงเวลาจัดให้มีการประเมินผลการจัดการนิเทศการสอน
โรงเรียนทั้ง 4 ขนาด ส่วนใหญ่ประเมินหลังจากการนิเทศการสอนทุกครั้ง
เกี่ยวกับช่วงเวลาในการมีส่วนร่วมของครูในการประเมินผลการจัดการ
นิเทศการสอน โรงเรียนทั้ง 4 ขนาด ส่วนใหญ่ให้ครูมีส่วนร่วมประเมินผลช่วงหลังการนิเทศ
การสอน

เกี่ยวกับบุคลากรผู้ประเมินผลการนิเทศการสอน โรงเรียนทั้ง 4 ขนาด
ส่วนใหญ่ผู้บริหารเป็นผู้ประเมิน

เกี่ยวกับเนื้อหาสาระในการประเมินผลการจัดการนิเทศการสอน โรงเรียน
ทั้ง 4 ขนาด ส่วนใหญ่ประเมินจุดมุ่งหมายการนิเทศการสอน

เกี่ยวกับวิธีการจัดให้ครูปรับปรุงการจัดการนิเทศการสอน โรงเรียนทั้ง
4 ขนาด ส่วนใหญ่ใช้วิธีร่วมประชุมอภิปรายให้ข้อเสนอแนะการปรับปรุง

ตอนที่ 3 เกี่ยวกับปัญหาการดำเนินการจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี ในปีการศึกษา 2531

3.1 ปัญหาการเตรียมการนิเทศการสอน

เกี่ยวกับปัญหาในการกำหนดนโยบายการวางแผนการนิเทศการสอน ในโรงเรียนทั้ง 4 ขนาด ปัญหาส่วนใหญ่ คือ บุคลากรในโรงเรียนไม่มีความเข้าใจการนิเทศการสอน

เกี่ยวกับปัญหาในการเตรียมบุคลากรเพื่อการดำเนินงานนิเทศการสอน โรงเรียนทั้ง 4 ขนาด ปัญหาส่วนใหญ่ คือ ขาดบุคลากรผู้มีความสามารถในการเป็นวิทยากร และบุคลากรในโรงเรียนมีไม่เพียงพอ

เกี่ยวกับปัญหางบประมาณในการจัดการนิเทศการสอน ในโรงเรียนทั้ง 4 ขนาด ปัญหาส่วนใหญ่คือ โรงเรียนไม่ได้รับงบประมาณที่ให้ดำเนินการเรื่องนี้

เกี่ยวกับปัญหาเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศการสอน ในโรงเรียนทั้ง 4 ขนาด ปัญหาส่วนใหญ่ คือ บุคลากรในโรงเรียนขาดความรู้ความสามารถในการสร้างเครื่องมือในการนิเทศการสอน

เกี่ยวกับปัญหาการเตรียมการประเมินผล ในโรงเรียนทั้ง 4 ขนาด ปัญหาส่วนใหญ่ คือ บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในการเตรียมการประเมินผล

3.2 ปัญหาการดำเนินการจัดการนิเทศการสอน

เกี่ยวกับปัญหาการดำเนินการใช้เทคนิคในการนิเทศการสอน ในโรงเรียนทั้ง 4 ขนาด ปัญหาส่วนใหญ่ คือ ขาดการติดตามการนิเทศการสอน

เกี่ยวกับปัญหาการควบคุม ดูแล ติดตามกำกับ การดำเนินงานนิเทศการสอน ของโรงเรียนทั้ง 4 ขนาด ปัญหาส่วนใหญ่ คือ ผู้บริหารมีเวลาสำหรับควบคุมดูแลน้อย

เกี่ยวกับปัญหาการสนับสนุนส่งเสริมการนิเทศการสอนของโรงเรียนทั้ง 4 ขนาด ปัญหาส่วนใหญ่ คือ ขาดงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ที่จะใช้ในการนิเทศการสอน ปัญหารองลงมา คือ ขาดการสนับสนุนความรู้ความเข้าใจในการนิเทศการสอนแก่คณะครู

3.3 ปัญหาการติดตามประเมินผลการนิเทศการสอน

เกี่ยวกับปัญหาการประเมินผลการนิเทศการสอนของโรงเรียนทั้ง 4 ขนาด ปัญหาส่วนใหญ่ คือ ขาดการประเมินผลที่ต่อเนื่อง และปัญหารองลงมา คือ ขาดเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล

เกี่ยวกับปัญหาการปรับปรุงการนิเทศการสอนของโรงเรียนทั้ง 4 ขนาด ปัญหาส่วนใหญ่ คือ ครูไม่นำข้อมูลป้อนกลับไปใช้ในการปรับปรุงการสอนของตนเอง

เกี่ยวกับข้อเสนอแนะของผู้บริหารในการจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ข้อเสนอแนะของผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 4 ขนาด ส่วนใหญ่คือ ควรจัดอบรมสัมมนาครูเกี่ยวกับการนิเทศการสอนมากที่สุด รองลงมาคือ ควรจัดทำอุปกรณ์และเครื่องมือการนิเทศการสอน

เกี่ยวกับข้อเสนอแนะของครูหัวหน้างานวิชาการในการจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ของโรงเรียนทั้ง 4 ขนาด ส่วนใหญ่คือ ควรจัดอบรมสัมมนาครูผู้สอนเกี่ยวกับการนิเทศการสอน รองลงมาคือ ควรทำการนิเทศให้ต่อเนื่องสม่ำเสมอ

อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาสภาพการจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี ในปีการศึกษา 2531 มีข้อควรอภิปรายและข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. การเตรียมการนิเทศการสอนและปัญหาการเตรียมการนิเทศการสอน

ด้านการวางแผนการนิเทศการสอน ผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่วางแผนการนิเทศการสอนในลักษณะจัดทำตามแผนของหน่วยงานต้นสังกัด ทั้งนี้เป็นเพราะว่าสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี ได้กำหนดแผนปฏิบัติการนิเทศ ควบคุม ติดตาม กำกับ ไว้ อย่างชัดเจน แจ้งให้ทุกโรงเรียนถือปฏิบัติ โดยกำหนดให้ทุกโรงเรียนดำเนินการนิเทศห้องเรียนละ 2 ครั้ง/เดือน และให้รายงานผลการปฏิบัติให้ทราบ (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี 2531:8) โดยหลักเกณฑ์การกำหนดวัตถุประสงค์การวางแผนการนิเทศการสอน โรงเรียนส่วนใหญ่กำหนดโดยยึดหลักเกณฑ์สภาพปัจจุบันปัญหาของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับนิพนธ์ กินวงศ์ (2528:135) กล่าวว่า ในการวางแผนการนิเทศการศึกษานั้น ขึ้นกำหนดความมุ่งหมายเป็นขั้นที่เกี่ยวข้องกับการแยกแยะปัญหาที่จะต้องแก้ไข ในด้านบุคลากรผู้มีส่วนร่วมในการวางแผนการนิเทศการสอน โรงเรียนส่วนใหญ่ผู้บริหารและคณะครูร่วมกันวางแผนการนิเทศการสอน ซึ่งสอดคล้องกับ อุทัย บุญประเสริฐ (2526:107) กล่าวว่า การวางแผนที่ดีนั้นต้องดำเนินการร่วมกันกับบุคลากรหลายฝ่าย ทั้งฝ่ายบริหารและฝ่ายปฏิบัติ จึงจะทำให้การดำเนินการตามแผนที่วางไว้ ประสบผลดีได้ โรงเรียนส่วนใหญ่จัดให้ครูมีส่วนร่วมในการสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหาของการเรียนการสอน นับว่าเป็นการดำเนินการจัดการวางแผนการนิเทศการ

สอนที่เหมาะสม เบอร์ตันและบรีคเนอร์ (Burton and Brueckner 1955:PP. 74-80) แนะนำว่าการวางแผนการนิเทศการศึกษานั้น ควรมีการประเมินผลการศึกษาในชั้นต่าง ๆ ตาม จุดมุ่งหมายของการศึกษา จะทำให้การวางแผนการนิเทศสอดคล้องกับปัญหาการจัดการเรียน การสอนได้

เกี่ยวกับปัญหาในการวางแผนการนิเทศการสอน โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาด้านบุคลากร ในโรงเรียนไม่มีความเข้าใจการนิเทศการสอน จึงทำให้ลักษณะของแผนการนิเทศการสอนที่ โรงเรียนส่วนใหญ่จัดทำตามแผนของหน่วยงานต้นสังกัด เพราะการขาดความรู้ในเรื่องที่จะปฏิบัติ หรือจัดทำ จะทำให้การดำเนินงานเป็นไปได้อย่างดีได้ยาก แต่ในเรื่องความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ การนิเทศการศึกษา วรวุฒิ วชิรกิจโกศล (2530:148) ได้พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนใน โรงเรียนประถมศึกษาในเขตการศึกษา 5 มีความรู้ความเข้าใจมากที่สุดในเรื่องความหมาย หลักการ บทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศ และแผนงาน และโครงการนิเทศแต่ข้อค้นพบของการวิจัยในสุพรรณบุรี ซึ่งเป็นจังหวัดหนึ่งในเขตการศึกษา 5. ดังจากการวิจัยดังกล่าว อาจจะเป็นเพราะวิธีการวิจัย ครั้งนี้สอบถามจากประชากรทุกโรงเรียนในสังกัดการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรีโดยใช้แบบ สอบถาม (Check list) และปลายเปิด (Open-ended) ส่วนทางวรวุฒิ ใช้แบบวัดความ เข้าใจการนิเทศการศึกษาแบบเลือกตอบ (Multiple Choices) ในการเก็บข้อมูลจากประชากร และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย หรืออีกประการหนึ่งอาจจะเป็นเพราะว่าบุคลากรในโรงเรียนประถม- ศึกษาส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาอย่างกว้าง ๆ แต่เมื่อก้าวถึงการ นิเทศการสอน ซึ่งเจาะลึกลงไปในส่วนย่อย จึงทำให้เห็นว่าบุคลากรในโรงเรียนยังไม่มี ความรู้ในเรื่องนี้

ด้านการเตรียมบุคลากรในการนิเทศการสอน เกี่ยวกับบุคลากรผู้ทำหน้าที่นิเทศการสอน ในโรงเรียน ส่วนใหญ่คือ ผู้บริหารและผู้ช่วยผู้บริหาร อุทัย บุญประเสริฐ (2528:1) กล่าวว่า ในวงการบริหารนั้นไม่ว่าจะพิจารณาในเชิงหลักการหรือในภาคปฏิบัติจริง ผู้บริหารทุกระดับมีภาระ สำคัญที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้อยู่อย่างหนึ่งคือ "การนิเทศ" ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าการนิเทศของ ผู้บริหารจะนำไปสู่การติดตามช่วยเหลือในการจัดการเรียนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพมาก ยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ สัจด์ อุทรานันท์ (2530:71) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาเป็นหน้าที่ ของผู้บริหาร แต่ในการปฏิบัติงานทางการนิเทศการศึกษานั้นผู้บริหารจะดำเนินการด้วยตนเองหรือ ในกรณีที่ผู้บริหารไม่มีเวลาเพียงพอหรือไม่มีความถนัดในเรื่องนั้น ๆ ผู้บริหารอาจจะมอบหมายให้ บุคลากรอื่นในโรงเรียนทำหน้าที่แทนตนเองได้ การกำหนดบุคลากรผู้ทำหน้าที่นิเทศการสอน โรงเรียนส่วนใหญ่กำหนดโดยผู้บริหารเป็นผู้คัดเลือกผู้นิเทศ ซึ่ง สัจด์ อุทรานันท์ (2530:33-43)

กล่าวว่า งานนิเทศการศึกษา เป็นงานของผู้บริหารโรงเรียน แต่ในการดำเนินงานนั้นผู้บริหารโรงเรียนอาจจะดำเนินการเองหรือมอบหมายให้ผู้อื่นดำเนินการแทนก็ได้ และ ฤวิล วรณปะเก (2524:172) ได้ทำการวิจัยพบว่าการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน โดยการให้คณะครูที่มีความสามารถมีส่วนร่วมในการจัดการนิเทศการศึกษา นับว่าเป็นการให้เกียรติและยกย่องบุคลากรเหล่านี้ให้มีขวัญกำลังใจในการทำงานสูงขึ้น วิธีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการนิเทศการสอนนั้น โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธี ผู้บริหารแต่งตั้งและแจ้งให้ทราบในที่ประชุมครู ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งที่จะทำให้คณะครูทุกคนในโรงเรียนทราบบทบาทหน้าที่ของกันและกัน แต่ในทางปฏิบัติที่ดีและถูกต้องของการนิเทศด้านบุคลากรนั้น อุทัย บุญประเสริฐ (2526:52-53) กล่าวว่า การส่งเสริมสนับสนุนเพื่อให้ครูปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ มีความรู้สึกเป็นสุขและมีหลักประกันในการทำงานในโรงเรียนอาจประกอบด้วย การกำหนดตัวผู้รับผิดชอบ และลักษณะงานที่ต้องช่วยปฏิบัติ (Job Description) ให้ชัดเจน ดำเนินการให้บุคลากรเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน ดังนั้นวิธีการหนึ่งที่กำหนดได้ชัดเจนคือการมีคำสั่งแต่งตั้งจากผู้บริหาร กำหนดบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร จะทำให้การปฏิบัติงานของผู้มีหน้าที่ทำได้ดียิ่งขึ้น การจัดให้ความรู้ด้านการนิเทศการสอนแก่บุคลากรผู้มีส่วนร่วม โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีจัดประชุมชี้แจง ซึ่ง พนัส ทันทาคินทร์ (2524:210) กล่าวว่า การประชุมชี้แจงทำให้สามารถอภิปรายปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวาง แต่ กวินน์ เจ ไมเนอร์ (Gwyn J. Minor, 1961:340) กล่าวว่าวิธีนี้มีโอกาสกระตุ้นให้ครูตื่นตัว แต่อย่างไรก็ตามถ้าใช้วิธีนี้บ่อยเกินไป ครูจะไม่เห็นความสำคัญและไม่ช่วยแสดงความคิดเห็น

เกี่ยวกับปัญหาในการเตรียมบุคลากรเพื่อดำเนินงานนิเทศการสอน โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาคือ ขาดบุคลากรผู้มีความรู้ความสามารถในการเป็นวิทยากรและบุคลากรในโรงเรียนมีไม่เพียงพอ จากรายงานผลการจัดการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี (2531:12) พบว่าสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี ยังมีครูผู้สอนไม่ครบตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติอยู่ถึง 469 คน และในอีกส่วนหนึ่งนี้อาจทำให้เกิดปัญหานี้คือ จากผลการวิจัยของผู้วิจัยพบว่าครูหัวหน้างานวิชาการ ซึ่งเป็นผู้มีส่วนร่วมในการจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียนโดยตรงนั้น มีเวลาสอนมากกว่า 25 ชั่วโมงเป็นส่วนใหญ่ จึงต้องใช้เวลาเพื่อการเตรียม ในการจัดการเรียนการสอนมาก ทำให้ไม่มีเวลาเพียงพอในการจัดดำเนินการนิเทศการสอน จึงอาจกล่าวได้ว่าบุคลากรมีไม่เพียงพอในการจัดการขาดบุคลากรผู้มีความรู้ความสามารถในการเป็นวิทยากรนั้น เป็นปัญหาสำคัญปัญหาหนึ่ง ผู้วิจัยเห็นว่า

ถ้าโรงเรียนใช้วิธีการประสานงานกับหน่วยงานต้นสังกัด หรือประสานงานกับหน่วยงานทางการศึกษา เช่น วิทยาลัยครู หรือมหาวิทยาลัย จะสามารถเชิญวิทยากรผู้มีความรู้ความสามารถมาให้ความรู้ด้านการนิเทศการศึกษาหรือการนิเทศการสอนได้

ด้านการเตรียมงบประมาณ เกี่ยวกับงบประมาณที่ใช้ในการนิเทศการสอน โรงเรียนส่วนใหญ่ได้มาจากเงินรายได้ของโรงเรียน ในเรื่องนี้อาจจะเป็นเพราะว่าโรงเรียนจะได้รับงบประมาณที่หน่วยงานต้นสังกัดจัดสรรให้ใช้เป็นค่ารายหัวนักเรียน ค่าวัสดุ และค่าใช้สอยในจำนวนจำกัด โดยเงินงบประมาณที่ได้รับนั้นไม่ได้รับสำหรับการใช้จ่ายในโครงการ หรือแผนงานของโรงเรียน โรงเรียนส่วนมากที่ดำเนินการนิเทศการสอนจึงต้องใช้จ่ายเงินรายได้ของโรงเรียนจากส่วนอื่นสำหรับการจัดการนิเทศการสอนตามที่หน่วยงานต้นสังกัดเสนอแนะให้โรงเรียนจัดการนิเทศ โดยมีเครื่องมือสำหรับการนิเทศ และสำหรับการประเมินผลการนิเทศ บุคลากรผู้พิจารณาจัดสรรเตรียมงบประมาณสำหรับการนิเทศการสอน โรงเรียนส่วนใหญ่บุคลากรผู้พิจารณาจัดสรรจัดเตรียมคือ คณะครูทุกคน ซึ่งสอดคล้องกับ สัจด์ อุทรานันท์ (2530:125) กล่าวว่า การวางแผนหรือเตรียมการปฏิบัติงานนิเทศนั้น ควรให้คณะครูได้ระดมความคิดหรือร่วมโดยวิธีการอื่นใดก็ได้ เพื่อให้ครูผู้รับการนิเทศได้รับรู้ว่าตัวเองเป็นบุคคลหนึ่งที่จะต้องร่วมแก้ปัญหาหรือดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อให้คุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนดีขึ้นกว่าเดิม การให้คณะครูมีส่วนร่วมในการเตรียมงบประมาณ จึงจัดได้ว่าเป็นการทำให้คณะครูเป็นส่วนหนึ่งของโครงการหรือแผนการนิเทศการสอนในโรงเรียน

เกี่ยวกับปัญหาเรื่องงบประมาณในการจัดการนิเทศการสอน โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหา คือ โรงเรียนไม่ได้รับงบประมาณให้ดำเนินการในเรื่องนี้ ซึ่งตรงกับผลการวิจัยของ สุชาติ ศรีสุวรรณ (2528:285) พบว่าเท่าที่ผ่านมามหาวิทยาลัยต้นสังกัดมีนโยบายให้โรงเรียนทุกโรงเรียนมีแผนปฏิบัติงานของตนเอง แต่ต้นสังกัดยังไม่ได้จัดสรรงบประมาณมาสนับสนุนโครงการที่โรงเรียนจัดทำแต่อย่างใด ดังนั้นการจะทำให้โครงการทางการนิเทศการศึกษาที่โรงเรียนจัดได้ผลดี หน่วยงานต้นสังกัดควรจัดสรรงบประมาณสำหรับโรงเรียนดำเนินการในเรื่องนี้

ด้านการเตรียมเครื่องมือการนิเทศการสอน โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีเตรียมโดยรวมเครื่องมือการนิเทศจากหน่วยงานต้นสังกัด (เช่นแบบบันทึกการนิเทศ) ดังนั้นเครื่องมือการนิเทศการสอนในโรงเรียนส่วนใหญ่คือ แบบบันทึกการนิเทศ ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการวางแผนการใช้เครื่องมือการนิเทศเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

สุพรรณบุรี ได้ส่งเสริมการนิเทศการสอนในโรงเรียน โดยหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดและศึกษานิเทศก์อำเภอ เป็นผู้รวบรวมและสร้างเครื่องมือการนิเทศ เสนอแนะให้โรงเรียนใช้ ดังนั้นการเตรียมเครื่องมือของโรงเรียนส่วนใหญ่จึงใช้วิธีรวบรวมเครื่องมือการนิเทศจากหน่วยงานต้นสังกัดไปใช้ โดยครูมีส่วนร่วมในการวางแผนการใช้เครื่องมือ นั้น ซึ่งตรงกับเทคนิคการประชุมก่อนการสังเกตการสอน ทีนิพนธ์ ไทยพานิช (2529:174 - 175) กล่าวว่า การวางแผนการประชุมร่วมกันเป็นการก้าวขึ้นสู่ขั้นไต่ขั้นแรก เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จ เทคนิคการวางแผนการเลือกใช้เครื่องมือ เป็นเทคนิคหนึ่งของการวางแผนประชุมร่วมกัน

เกี่ยวกับปัญหาเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศการสอน โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาคือ บุคลากรในโรงเรียนขาดความรู้ความสามารถในการสร้างเครื่องมือในการนิเทศการสอน ซึ่งปัญหานี้ตรงกับผลการวิจัยสภาพการเตรียมเครื่องมือที่โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีการรวบรวมเครื่องมือการนิเทศการสอนจากหน่วยงานต้นสังกัด อาจจะเป็นเพราะบุคลากรในโรงเรียนขาดความรู้ความสามารถที่จะสร้างเครื่องมือการนิเทศการสอน เนื่องจากบุคลากรไม่เคยได้รับการอบรมในเรื่องการสร้างเครื่องมือการนิเทศการสอนในโรงเรียน

ด้านการเตรียมการประเมินผลการนิเทศการสอน บุคลากรผู้ประเมินผลการนิเทศการสอนในโรงเรียนส่วนใหญ่ คือ ผู้บริหารประเมินด้วยตนเอง โดยใช้แบบรายงานการประเมินผลการนิเทศการสอนของหน่วยงานต้นสังกัดมากที่สุด และลักษณะการเตรียมเครื่องมือการประเมินโรงเรียนส่วนใหญ่จัดทำแฟ้มการนิเทศสำหรับบันทึกผลการนิเทศมากที่สุด

เกี่ยวกับปัญหาการเตรียมการประเมินผล คือ บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในการเตรียมการประเมินผล เมื่อดูจากปัญหาทำให้พบว่าสาเหตุที่โรงเรียนส่วนใหญ่กำหนดให้ใช้แบบรายงานการประเมินผลการนิเทศการสอนของหน่วยงานต้นสังกัดและการเตรียมเครื่องมือการประเมินผลทำในลักษณะแฟ้มการบันทึกผลการนิเทศ และผู้บริหารเป็นผู้ประเมินด้วยตนเอง เพราะบุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในการเตรียมการประเมินผล สัจด์ อุทรานันท์ (2530:220-224) กล่าวถึง วิธีการประเมินผลการนิเทศนั้นจะทำได้ดังนี้คือ การประเมินได้ด้วยเครื่องมือชนิดต่าง ๆ และการประเมินผลโดยการประชุมปรึกษาหารืออภิปรายกลุ่ม หรือสัมมนาผู้เกี่ยวข้องและผู้ประเมินอาจจะเป็นผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร ผู้นิเทศหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย ดังนั้นการเตรียมการประเมินผล ควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้คือ ผู้รับผิดชอบในการประเมิน การกำหนดขอบเขตของการประเมินผลการนิเทศ และวิธีดำเนินการประเมินผลการนิเทศ โดยจุดสำคัญ

ของการประเมินต้องดูที่จุดประสงค์ของงานหรือกิจกรรม ว่าผลที่เกิดขึ้นบรรลุตามจุดประสงค์หรือไม่

2. การดำเนินการนิเทศการสอนและปัญหาการดำเนินการนิเทศการสอน

ด้านเทคนิควิธีการนิเทศการสอน โรงเรียนส่วนใหญ่ให้ครูมีส่วนร่วมในการดำเนินการนิเทศการสอนด้วยการวางแผนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุชาติ ศรีสุวรรณ (2529:270) ในเรื่องวิธีการวางแผนในการดำเนินการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย ผู้บริหารและคณะครูผู้สอนทุกคนร่วมกันกำหนดแผนงานและโครงการขึ้น ซึ่งสังัด อุทรานันท์ (2530:125) กล่าวว่า การวางแผนการนิเทศควรจัดให้มีการประชุมชี้แจงหรือระดมความคิดร่วมกันระหว่างครู ทั้งผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ เพราะจะทำให้ครูได้รับรู้ว่าตัวเองเป็นบุคคลหนึ่งที่ต้องร่วมแก้ปัญหาเกี่ยวกับเทคนิควิธีการนิเทศการสอน โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีการเยี่ยมชั้นเรียน อาจจะเป็นเพราะว่าการเยี่ยมชั้นเรียนเป็นวิธีการนิเทศการสอนที่จัดได้ง่ายและจัดได้ในทุกโอกาส โดยไม่ต้องใช้งบประมาณหรือวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือในการนิเทศ ซึ่งการเยี่ยมชั้นเรียนกระทำได้ทั้งการที่ผู้บริหารเป็นผู้เยี่ยมชั้นเรียนต่าง ๆ ในโรงเรียน หรือการจัดให้คณะครูได้เยี่ยมชั้นเรียนทั้งในและนอกโรงเรียน ซึ่ง ชารี มณีศรี (2523:93 - 94) กล่าวว่า หากผู้นิเทศขาดหลักเทคนิคในการเยี่ยมชั้นเรียน และเป็นผู้ที่ไม่มีความอดทน อาจจะดุด่าหรือแนะนำครูต่อหน้านักเรียน (เมื่อเห็นครูทำผิดพลาด) หรือหยิบหนังสือจากครูแล้วเริ่มสอนทันที ลักษณะเช่นนี้จะทำให้เด็กขาดความเชื่อถือศรัทธาในตัวครู การไปเยี่ยมชั้นเรียนในลักษณะนี้ครูส่วนมากอาจไม่พอใจ และโกรธเคืองในการนิเทศเรามุ่งหวังให้ครูได้ทำงานด้วยความสบายใจเป็นหลัก ดังนั้นผู้นิเทศหรือผู้บริหารที่ใช้เทคนิควิธีการนิเทศการสอนโดยการเยี่ยมชั้นเรียน ควรคำนึงถึงความเป็นผู้ร่วมวิชาชีพ พุดคุยเป็นแบบกันเอง แนะนำช่วยเหลือ ปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น มิใช่การเยี่ยมเพื่อตรวจตรา คอยจับผิด จะทำให้ช่วยเหลือ ปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น มิใช่การเยี่ยมเพื่อตรวจตรา คอยจับผิด จนทำให้เกิดข้อขัดแย้งระหว่างครูดังกล่าว ซึ่ง วิลเลียม โกลด์สไตน์ (William Goldstein 1982: PP.25 - 26) เสนอเทคนิคการเยี่ยมชั้นเรียนไว้ว่า ควรบันทึกเฉพาะข้อความอย่างเป็นทางการเท่านั้น ผู้นิเทศไม่ควรรบกวนโดยการพูดแทรกระหว่างที่ครูกำลังสอน นอกจากในบางโอกาสที่จำเป็น ควรเข้าห้องและออกจากห้องเรียนไม่ให้เป็นสิ่งที่สังเกตของนักเรียน และควรเขียนรายงานการเยี่ยมชั้นเรียนภายใน 24 ชั่วโมง

ด้านการนิเทศการสอนโดยการประชุมชี้แจงหรืออภิปราย โรงเรียนส่วนใหญ่จัดในการประชุมประจำเดือน ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนต้องเข้ารับฟังข้อประชุมจากหน่วยงานต้นสังกัด ประจำทุกเดือนเมื่อมีข้อชี้แจงเกี่ยวกับทางราชการ ดังนั้น การนิเทศการสอนโดยการประชุมชี้แจงหรืออภิปรายในโรงเรียนส่วนใหญ่จึงจัดในการประชุมประจำเดือนมากที่สุด ซึ่ง พันธ์ ทันนาคินทร์ (2524:210 - 211) เสนอแนะว่าการนิเทศการสอนโดยการจัดการประชุมชี้แจง หรืออภิปราย สามารถชี้แจงหรืออภิปรายเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน เช่น เรื่องจุดมุ่งหมายของหลักสูตร วิธีการสอนแบบต่าง ๆ ความเปลี่ยนแปลงแนวคิดทางการศึกษา เกี่ยวกับเรื่องที่ประชุมชี้แจง โรงเรียนส่วนใหญ่ประชุมชี้แจงในเรื่องการประเมินผลการเรียนการสอนมากที่สุด อาจจะเป็นเพราะว่าปัจจุบันระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. (2524:28 - 31) กำหนดให้มีการวัดผลสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 4 และ 6 จากส่วนกลาง นอกจากนี้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี (2531:24) ยังมีโครงการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา มีการนำผลคะแนนที่ได้จากการวัดผลประเมินผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนแต่ละโรงเรียนมาจัดอันดับคุณภาพ ทำให้โรงเรียนส่วนใหญ่ตื่นตัวในเรื่องนี้ การนิเทศการสอนโดยการประชุมชี้แจงจึงเป็นการประชุมชี้แจงในเรื่องการประเมินผลการเรียนการสอนเป็นส่วนใหญ่

ด้านการนิเทศการสอนโดยการประชุมปฏิบัติการ (Work Shop) การประชุมปฏิบัติการโรงเรียนส่วนใหญ่จัดในลักษณะร่วมดำเนินการกับกลุ่มโรงเรียน โดยจัดประชุมปฏิบัติการในเรื่องการจัดทำข้อทดสอบหรือแบบประเมินผลการสอนมากที่สุด ดังกล่าวมาแล้วว่าหน่วยงานต้นสังกัดให้ความสำคัญต่อการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา โดยการจัดอันดับคุณภาพที่ได้จากการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ดังนั้นโรงเรียนส่วนใหญ่จึงให้ความสำคัญการประชุมปฏิบัติการในเรื่องการจัดทำข้อทดสอบเป็นส่วนใหญ่ ซึ่ง พันธ์ ทันนาคินทร์ (2524:210 - 211) กล่าวว่า การนิเทศการสอนโดยการประชุมปฏิบัติการ (Work Shop) ทำได้โดยในเรื่องเกี่ยวกับการเรียนการสอนและการวัดผล โดยเฉพาะในระยะก่อนเปิดภาคเรียน เช่น การช่วยกันจัดทำโครงการสอน การวิเคราะห์หลักสูตร ออกมาในรูปจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม เป็นต้น

ด้านการนิเทศการสอนโดยการสังเกตการสอนในชั้นเรียน โรงเรียนส่วนใหญ่สังเกตการสอนในทุกเรื่อง ตั้งแต่พฤติกรรมของครูผู้สอน พฤติกรรมของนักเรียน บรรยากาศในห้องเรียน การใช้สื่อและอุปกรณ์การสอน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน แต่ในเรื่องความแม่นยำในการถ่ายถอดเนื้อหานั้น โรงเรียนจัดให้มีการสังเกตในเรื่องนี้น้อย อาจจะเป็นเพราะ

ว่าการที่ผู้นิเทศไปนิเทศนั้น ผู้นิเทศเองก็ไม่มีความแม่นยำในเนื้อหาวิชาที่ครูผู้สอนทำการสอนอยู่ การสังเกตการสอนในโรงเรียนส่วนใหญ่จึงไม่จัดการสังเกตการสอนในเรื่องนี้ ในเรื่องการให้ข้อมูลย้อนกลับของการสังเกตการสอน โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีการบันทึกไว้ในแบบบันทึกการสังเกต ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยในเรื่องเครื่องมือการนิเทศที่โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้แบบบันทึกการนิเทศของหน่วยงานต้นสังกัด นิลิตปริญญาโทสาขาวิชานิติศาสตร์ศึกษาและพัฒนาหลักสูตร (2531:4 - 7) ได้ศึกษาปฏิบัติการนิเทศการศึกษาในเรื่อง การส่งเสริมสมรรถภาพผู้นิเทศการสอนในชั้นเรียน กล่าวว่า การให้ข้อมูลย้อนกลับจากการสังเกตการสอน ควรบันทึกไว้ตรงกับพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจริง โดยบันทึกไว้ในแบบบันทึกการนิเทศ จะทำให้การให้ข้อมูลย้อนกลับเป็นรูปธรรม เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของครูในการสังเกตการสอน โรงเรียนส่วนใหญ่ครูมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน ทั้งการปรึกษาหารือเตรียมแผนการสอน การสังเกตการสอน การวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนร่วมกัน การปรับปรุงการสอน แต่ในขั้นการสร้างความสัมพันธ์ก่อนการนิเทศนั้น โรงเรียนส่วนใหญ่จัดให้มีการสร้างสัมพันธ์ก่อนการนิเทศน้อย นิพนธ์ ไทยพานิช (2529:69) ได้กล่าวว่า ความสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้นิเทศเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการของการนิเทศแบบคลินิก ซึ่งการสังเกตการสอนในชั้นเรียนเป็นวิธีการนิเทศแบบคลินิกอย่างหนึ่ง ดังนั้นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้นิเทศเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นที่โรงเรียนควรจัดทำ

ด้านการนิเทศการสอนโดยการสาธิตการสอน โรงเรียนส่วนมากไม่ได้จัดการนิเทศการสอนด้วยการสาธิตการสอน อาจจะเป็นเพราะว่าโรงเรียนหาบุคลากรผู้มีความสามารถในการสาธิตการสอนไม่ได้จึงไม่จัดการสาธิตการสอน ซึ่ง กวิน เจ ไมเนอร์ (Gwyn J. Minor 1961:326 - 344) กล่าวถึงข้อจำกัดของการสาธิตการสอนว่า การพัฒนาการสอนต้องใช้เวลาในการสาธิตนาน ผู้นิเทศการสอนบางคนไม่สามารถสาธิตการสอนที่ดีได้ และครูผู้สอนที่ดีหลายคนอาจไม่ชอบแสดงการสาธิตการสอน

ด้านการนิเทศการสอนโดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โรงเรียนส่วนใหญ่จัดในลักษณะเปรียบเทียบผลการทดสอบจากการประเมินผลของโรงเรียน การเปรียบเทียบผลการทดสอบของนักเรียนนี้เป็นการใช้หลักวิชาทางการวิจัยที่โรงเรียนสามารถจัดทำได้ง่าย ๆ และนำข้อมูลจากการวิเคราะห์ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการปรับปรุง และพัฒนาการจัดการเรียนการสอนดังเช่น พันธ์ ทัศนาคินทร์ (2524:210 - 211) กล่าวว่า ความจริงที่ได้ค้นพบจากการวิจัยเชิงปฏิบัติการจะเป็นรากฐานในการที่จะปรับตัวเองหรือการทำงาน หรือแม้แต่จุดมุ่งหมายบางอย่างให้ดีขึ้น

เช่น เมื่อทำการวัดผลนักเรียนไปแล้ว ครูใหญ่อาจสนับสนุนให้คณะครูช่วยกันวิจัยดูว่ากระบวนการวัดผลที่กระทำมาแล้วนั้นได้ผลตรงตามความมุ่งหมายที่ได้ตั้งไว้แล้วหรือไม่ หากไม่ได้ผลหรือบกพร่องจะปรับปรุงแก้ไขอย่างไร หรือโรงเรียนอาจทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการในรูปแบบของการศึกษากรณีตัวอย่าง การเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนที่ผ่านการเรียนชั้นเด็กเล็กหรืออนุบาลกับนักเรียนที่เข้าเรียนโดยไม่ผ่านชั้นเด็กเล็กหรืออนุบาล แล้วนำข้อมูลจากการศึกษาไปปรับปรุงวิธีการจัดการเรียนการสอน ซึ่งจะอำนวยประโยชน์ต่อเด็กได้มากยิ่งขึ้น

ด้านการนิเทศการสอนโดยการเยี่ยมชั้นเรียน โรงเรียนส่วนใหญ่บุคลากรผู้เยี่ยมชั้นเรียนคือ ผู้บริหารเป็นผู้เยี่ยมชั้นเรียน การเยี่ยมชั้นเรียนโดยผู้บริหารจะทำให้ผู้บริหารทราบความเป็นไปของการจัดการเรียนการสอนของครูได้ทุกด้าน ทั้งการจัดชั้นเรียน บรรยากาศในการเรียนการสอน การปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนของครู จะทำให้ทราบปัญหาข้อควรปรับปรุงหรือควรพัฒนาของชั้นเรียนต่าง ๆ นอกจากนี้ ชารี มณีศรี (2523:220) กล่าวว่า การเยี่ยมชั้นเรียนทำได้หลายวิธีทั้งการเยี่ยมโดยผู้บริหารโรงเรียน หรือเยี่ยมโดยคณะครูด้วยกันเอง หรือแม้แต่การจัดให้ครูไปเยี่ยมชั้นเรียนในโรงเรียนอื่น ๆ เพื่อจะได้เห็นวิธีสอนหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

ด้านการนิเทศการสอนโดยการส่งเสริมให้ครูอ่านวารสารทางวิชาการ โรงเรียนส่วนใหญ่จัดโดยจัดหาวารสารทางวิชาการให้ครูอ่าน อาจจะเป็นเพราะว่าการจัดหาวารสารทางวิชาการเป็นเรื่องที่โรงเรียนทำได้ง่ายเนื่องจากวารสารทางวิชาการมีอยู่เป็นจำนวนมากโดยเฉพาะหน่วยงานต้นสังกัดส่งเสริมด้านวารสาร หรือหนังสือทางวิชาการให้โรงเรียนเสมอและ พันัส หันนาคินทร์ (2524:210 - 211) กล่าวว่า นอกจากการจัดหาหนังสือวารสารทางวิชาการให้ครูอ่านแล้วโรงเรียนอาจจะจัดเวรให้ครูแต่ละคนเสนอผลที่ได้จากการอ่านหรือวิจารณ์บทความในที่ประชุมครูในโรงเรียนได้

เกี่ยวกับปัญหาการดำเนินการใช้เทคนิควิธีการนิเทศการสอน โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาคือขาดการติดตามการนิเทศการสอน การทำงาน ทุกอย่างมักจะเกิดปัญหาขึ้นไปทุกระยะของการปฏิบัติงาน การติดตามผลของการดำเนินงานทุกระยะจะช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังเช่น ชารี มณีศรี (2523:222) กล่าวว่า การทำงานจะประสบผลและมีวิธีการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าได้ติดตามผลทุก ๆ ระยะและทุกลำดับขั้นตอนของการทำงาน

ด้านการจัดควบคุม ติดตามกำกับ การดำเนินการนิเทศการสอน โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้แผนปฏิบัติการในการควบคุม ติดตามกำกับ และจากผลการวิจัยที่ค้นพบ ลักษณะของแผนการนิเทศการสอนที่โรงเรียนใช้เป็นแผนของหน่วยงานต้นสังกัด ดังนั้นการควบคุมติดตามกำกับของ

โรงเรียน ก็จะใช้แผนปฏิบัติของหน่วยงานต้นสังกัดเป็นสิ่งควบคุม ติดตามกำกับ การปฏิบัติงาน จุดประสงค์ของการควบคุม ติดตามกำกับ การนิเทศการสอน โรงเรียนส่วนใหญ่มีจุดประสงค์ เพื่อการรวบรวมปัญหาเพื่อการปรับปรุงแก้ไขในการดำเนินการครั้งต่อไป ซึ่ง ชารี มณีศรี (2523:214) กล่าวว่า การควบคุมทางการนิเทศแตกต่างจากการควบคุมทางบริหาร เพราะ การนิเทศใช้พระคุณมากกว่าพระเดช เมื่อทราบข้อบกพร่องหรือผิดพลาด ก็จะใช้เทคนิคนิเทศ แก้ไขข้อบกพร่อง ซึ่งเป็นไปเพราะครุมีความเชื่อถือศรัทธาในหลักการความร่วมมือ มิใช่จากการใช้อำนาจ และยังกล่าวว่าการนิเทศการสอนย่อมควบคุม ติดตาม ได้ในระยะปฏิบัติการเพื่อการรวบรวมปัญหาในการปรับปรุงครั้งต่อไป

เกี่ยวกับปัญหาการควบคุม ดูแล ติดตามกำกับ การดำเนินงานนิเทศการสอน โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาคือ ผู้บริหารมีเวลาสำหรับควบคุม ดูแลน้อย ทั้งนี้เพราะว่าผู้บริหารมีงานอื่นที่จะต้องปฏิบัติมาก จึงไม่มีเวลาในการควบคุม ติดตามกำกับ การดำเนินงานนิเทศการสอนวิธีการหนึ่งที่จะสามารถแก้ปัญหานี้ได้คือ การที่ผู้บริหารสามารถแต่งตั้งหรือมอบหมายให้ผู้ช่วยผู้บริหารหรือครูผู้มีความสามารถเป็นผู้นิเทศและทำการประเมินผลการนิเทศแทนผู้บริหารซึ่งมีงานอื่นจะต้องดำเนินการอีกมาก สัจด์ อุทรานันท์ (2530:279) เสนอแนะว่าการควบคุมงานและโครงการ ที่ดีนั้นจำเป็นต้องดำเนินการใน 2 ลักษณะ คือ การควบคุมพฤติกรรมในการทำงานและการควบคุม แผนปฏิบัติงาน ฟุลเมอร์ และแฟรงกลิน (Fulmer and Fuarklin, 1982:PP.216-217) เสนอแนะว่าการควบคุมงานที่ดีควรมีลักษณะสำคัญคือ ต้องมีจุดมุ่งหมายในการควบคุม ต้องระบุ กิจกรรมในการควบคุมอย่างเด่นชัด ต้องสอดคล้องกับระบบบริหารของหน่วยงาน ต้องเป็นที่เข้าใจของผู้เกี่ยวข้องทุกคนทั้งผู้ควบคุมและผู้ปฏิบัติ ควรมีความยืดหยุ่นในการปฏิบัติพอสมควร

เกี่ยวกับการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูอาจารย์มีขวัญ กำลังใจในการปฏิบัติงานนิเทศ การสอน โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีประชุมปรึกษาหารือกันเป็นประจำ ซึ่ง วนิดา เสนิเศรษฐ (2530:68) กล่าวว่า การทำงานที่ขาดการพบปะพูดคุย ปรึกษาหารือหรือขาดการประสานงานกัน จะทำให้ขวัญกำลังใจตกต่ำ การประชุมหรือขุมนุมพูดคุยปรึกษาหารือกันเป็นประจำ จะทำให้กำลังใจดี มีประสิทธิภาพในการทำงาน และสุนทร ไคลมี (2529:465) พบว่า การสร้างขวัญและกำลังใจของโรงเรียนส่วนใหญ่ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด กาญจนบุรี คือการชมเชยเป็นส่วนตัว ชมเชยในที่ประชุม และให้ความดีความชอบเป็นพิเศษ นอกจากนี้ยังเสนอแนะวิธีการสร้างขวัญกำลังใจ โดยผู้บริหารเข้าไปมีส่วนร่วมสนใจและเอาใจใส่ การปฏิบัติงานของสมาชิกผู้ร่วมงานอย่างสม่ำเสมอ ในเรื่องให้มีการเผยแพร่ผลงานจากการนิเทศการสอน โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีประชุมแจ้งผลการดำเนินงานมากที่สุด อาจเป็นเพราะ การประชุมแจ้งผลการดำเนินงาน จะทำให้คณะครูทุกคนทราบผลการปฏิบัติหรือ

การดำเนินงานนิเทศ วิธีการนี้จะทำให้เกิดการอภิปรายซักถาม ซึ่งเกิดประโยชน์ในการร่วมกันแก้ปัญหาการจัดการนิเทศการสอน หรือหาทางปรับปรุงให้ดีขึ้นได้ และเป็นวิธีการที่จัดได้ง่าย ไม่ต้องใช้งบประมาณในการจัด โรงเรียนส่วนใหญ่จึงใช้วิธีประชุมแจ้งผลการดำเนินงาน

เกี่ยวกับปัญหาการสนับสนุนส่งเสริมการนิเทศการสอน โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหา คือ ขาดงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ที่จะใช้ในการนิเทศการสอน และขาดการสนับสนุนความรู้ความเข้าใจในการนิเทศการสอนแก่คณะครู ผลการวิจัยนี้ สอดคล้องกับ สมพร สุขเกษม (2526:134) ซึ่งทำการวิจัยพบว่า การดำเนินการนิเทศภายในกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในเขต 5 มีปัญหามากในด้านการขาดงบประมาณวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือในการนิเทศ และเรื่องความรู้ความเข้าใจในการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่าการจัดการนิเทศการสอนนั้น ปัญหาในการสนับสนุนส่งเสริมการนิเทศ คือ การขาดการส่งเสริมด้านงบประมาณที่จัดสรรให้โรงเรียนในการดำเนินงานนิเทศยังมีน้อยไม่เพียงพอ นอกจากนั้นปัญหาการขาดเครื่องมือในการนิเทศ ขาดการสนับสนุนด้านความรู้ในการนิเทศแก่ครูผู้สอนยังเป็นปัญหาสำคัญคือ หากไม่มีงบประมาณในการดำเนินการจัดการนิเทศการสอน ก็จะทำให้การดำเนินการสร้างเครื่องมือการนิเทศ และการอบรมหรือหาทางส่งเสริมด้านความรู้ทางการนิเทศการสอนแก่ครูผู้สอนเป็นไปได้ยาก หากผู้รับผิดชอบร่วมกันพิจารณาแก้ไขในเรื่องนี้ โดยการจัดสรรงบประมาณเพื่อการนี้เพิ่มขึ้น และผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องศึกษาหาความรู้ การนิเทศการสอนให้เข้าใจอย่างลึกซึ้ง การถ่ายทอดความรู้แก่คณะครู และการดำเนินการสร้างเครื่องมือ หรือวัสดุอุปกรณ์ในการนิเทศ จะทำได้สะดวกและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. การติดตามประเมินผลการนิเทศการสอนและปัญหาการติดตามประเมินผลการนิเทศการสอน

เกี่ยวกับวิธีการทราบผลการจัดการนิเทศการสอน โรงเรียนส่วนใหญ่ดูจากผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของครู เพราะการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของครู จะทำให้ทราบได้ว่าการจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียนประสบผลสำเร็จหรือไม่ เมื่อครูได้รับการนิเทศแล้วเปลี่ยนแปลงปรับปรุงพฤติกรรมการสอนตามข้อตกลงหรือคำแนะนำจากผู้นิเทศหรือไม่ นอกจากการดูพฤติกรรมของครูในด้านการสอนแล้ว อาจดูด้านเจตคติของครูต่อการนิเทศการสอน หรือการประเมินโดยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ซึ่งเป็นการประเมินผลที่จะทำให้ทราบ

ได้ว่าผลการจัดการนิเทศการสอนประสบผลตามความมุ่งหมายมากน้อยเพียงใด สัจด์ อุทรานันท์ (2530:228) กล่าวว่า ผลที่ได้จากการประเมินผลการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาสามารถจะนำไปเป็นเครื่องชี้แนะในการปฏิบัติได้ เช่น หากพบว่าผลที่ได้จากการประเมินนั้นเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการปฏิบัติงานทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพก็แสดงว่าการนิเทศบรรลุจุดมุ่งหมายแล้ว

เกี่ยวกับบุคลากรผู้ประเมินผลการนิเทศการสอน โรงเรียนส่วนใหญ่ ผู้บริหารเป็นผู้ประเมินสุนทร ไคลมี (2529:465) กล่าวว่า การดำเนินงานด้านการติดตามประเมินผลการนิเทศ โดยผู้บริหารฝ่ายเดียว การทำงานเช่นนี้มีลักษณะที่ขาดความร่วมมือระหว่างครูกับผู้บริหาร ในการดำเนินงานนั้นน่าจะร่วมมือกันประเมินผลการดำเนินงานในลักษณะต่าง ๆ เพื่อร่วมกันแสวงหาแนวทางในการแก้ไขข้อปัญหาและลดอุปสรรคในการทำงานและพัฒนาวิธีการทำงานให้มีประสิทธิภาพ

ช่วงเวลาที่ประเมิน โรงเรียนส่วนใหญ่จะประเมินผลการจัดการนิเทศการสอน โดยประเมินหลังจากการนิเทศการสอนทุกครั้ง ในการประเมินผลนี้ ชารี มณีศรี (2523:213) กล่าวว่า การประเมินผลควรจะทำติดต่อกันไปเรื่อย ๆ จะได้ผลที่เที่ยงตรงดีขึ้น หากมีข้อบกพร่องจะได้หาทางแก้ไข ปรับปรุงได้ทันที

ในการประเมินผลการจัดการนิเทศการสอนก็เช่นเดียวกัน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความราบรื่น ควรจัดให้มีการประเมินผลทุกระยะ ตั้งแต่ก่อนการดำเนินการ ระหว่างดำเนินการ และเมื่อสิ้นสุดโครงการ เพื่อประเมินผลได้หรือผลเสียที่เกิดขึ้นและหาทางปรับปรุงแก้ไขได้ทันที และต่อเนื่อง การให้ครูมีส่วนร่วมในการประเมินผลการจัดการนิเทศการสอน โรงเรียนส่วนใหญ่ให้ครูมีส่วนร่วมประเมินช่วงหลังการนิเทศการสอน

ชารี มณีศรี (2523:214) กล่าวว่า การประเมินผลการนิเทศการศึกษานั้น อาจจะผิดพลาดกว่างานด้านอื่น ในประเด็นที่ว่า การเรียนการสอนเป็นกระบวนการที่ต้องทำโดยต่อเนื่องไปตลอด ฉะนั้นรายการประเมินผลจึงย่อมจะต้องมีทั้งในระหว่างที่กำลังปฏิบัติการและระยะหลังปฏิบัติการ เช่นการนิเทศการสอนย่อมประเมินผลได้ระยะที่ปฏิบัติงาน ดังนั้นการจัดให้ครูมีส่วนร่วมในการประเมินผลการนิเทศการสอนนั้น ควรมีส่วนร่วมทุกระยะทั้งก่อนปฏิบัติการ กำลังปฏิบัติ และหลังการปฏิบัติการนิเทศการสอน

เกี่ยวกับสาระในการประเมิน โรงเรียนส่วนใหญ่ประเมินตามจุดมุ่งหมายการนิเทศการสอน ซึ่ง ชารี มณีศรี (2523:212) กล่าวว่า โครงการวัดผลประเมินผลควรจะให้ เป็นไปตามแนวทางของความมุ่งหมายของโครงการหรือแผนงานที่วางไว้ มาร์คส์, สตูฟส์ และ คิง - สตูฟส์ (Marks Stoops and King - Stoop, 1978, PP. 588) ได้เสนอแนะสิ่งที่ควรประเมินในโครงการนิเทศ คือให้ประเมินบุคลากร กระบวนการ และผลผลิต สำหรับ สัจด์ อุทรานันท์ (2530:244) เสนอแนะว่าการประเมินโครงการ

นิเทศเพื่อทราบประสิทธิภาพของโครงการ ควรประเมินสิ่งต่าง ๆ ตามลำดับความสำคัญ คือ อันดับ 1 ผลผลิตหรือผลลัพธ์ (Output) ที่ได้จากการนิเทศ อันดับ 2 กระบวนการดำเนินงาน (Process) อันดับ 3 ปัจจัยป้อนเข้า (Input) เกี่ยวกับการจัดให้ครูปรับปรุงการนิเทศการสอน โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีร่วมประชุมอภิปรายให้ข้อเสนอแนะการปรับปรุง สัจจ อูทรานันท์ (2530:227) เสนอแนะว่าการประเมินผลในรูปแบบของการจัดประชุมอาจดำเนินการได้ในลักษณะของการประชุมปรึกษาหารือ การสัมมนาเกี่ยวกับสภาพของการปฏิบัติงาน การประชุมอภิปรายปัญหาาร่วมกัน เพื่อหาข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ สัจจ อูทรานันท์ (2530:228) ยังได้เสนอแนะหัวข้อของการประชุมเพื่อประเมินผลการนิเทศนั้น ควรประกอบด้วย หัวข้อใดหัวข้อหนึ่ง หรือหลาย ๆ หัวข้อในเรื่องลักษณะหรือสภาพปัจจุบันของการปฏิบัติงาน ลักษณะหรือสภาพการณ์ที่เป็นปัญหาหรืออุปสรรค ลักษณะความต้องการของผู้ปฏิบัติงาน แนวทางการแก้ปัญหาการปฏิบัติงาน การวางแผนปฏิบัติงานในช่วงเวลาต่อไป ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการประชุมอภิปรายปัญหาาร่วมกันนั้น ผลที่ได้จากการประชุมอภิปรายเรื่องการปฏิบัติงานนิเทศการสอนสามารถจะนำไปเป็นเครื่องชี้แนะในการปรับปรุง หรือการปฏิบัติการณ์นิเทศการสอนในครั้งต่อไปได้ หากโรงเรียนได้กำหนดหัวข้อของการประชุมอภิปรายไว้ชัดเจน และคณะครูและผู้นิเทศร่วมกันประชุมอภิปรายอย่างจริงจังในฐานะผู้ร่วมวิชาชีพ การจัดการนิเทศการสอนก็จะมีประสิทธิภาพยิ่ง ๆ ขึ้นไป

เกี่ยวกับปัญหาการติดตามประเมินผลการนิเทศการสอน โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาขาดการประเมินผลที่ต่อเนื่อง ชารี มณีศรี (2523:213) กล่าวว่า การประเมินผลควรจะทำต่อเนื่องกันเรื่อย ๆ จะได้ผลที่ดีขึ้นหากมีข้อบกพร่องจะได้หาทางแก้ไขปรับปรุงได้ทันที่ ซึ่งสอดคล้องกับ นิพนธ์ กินาวงศ์ (2526:149) กล่าวว่า การประเมินผลต้องกระทำติดต่อกันและสม่ำเสมอ ซึ่งหมายถึง การประเมินผลงานนิเทศการสอนเป็นระยะ ๆ และสม่ำเสมอจะช่วยให้การปรับปรุงวิธีการ เทคนิคการนิเทศการสอนที่ไม่เหมาะสมในระยะแรก ๆ ได้ ปัญหาการปรับปรุงการนิเทศการสอน โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาครูไม่นำข้อมูลป้อนกลับไปใช้ในการปรับปรุงการสอนของตนเอง สัจจ อูทรานันท์ (2530:44) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเป็นภารกิจหลักของการนิเทศการศึกษา การนิเทศจะถือว่าประสบความสำเร็จนั้น จะต้องเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้รับการนิเทศ ในทางที่ดีขึ้น ฟุลเมอร์ และ แฟรงกลิน (Fulmer and Flanklin, 1982, PP.331 - 334) เสนอแนะหลักการเบื้องต้นสำหรับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของผู้ปฏิบัติงานจะช่วยให้การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ง่าย

ผู้ปฏิบัติงานส่วนใหญ่จะยอมรับหรือเกรงใจผู้บังคับบัญชา ดังนั้นผู้บังคับบัญชาจึงมีส่วนสำคัญที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ผู้นิเทศจำเป็นต้องรู้จักเทคนิควิธีและมีความสามารถเอาชนะพฤติกรรม การต่อต้านการเปลี่ยนแปลง และการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ก็ตาม ควรจะกระทำเฉพาะในสิ่งที่ จำเป็นเท่านั้น นอกจากนี้ นิพนธ์ ไทยพานิช (2529:218) กล่าวว่า การให้ข้อมูลย้อนกลับ ถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งที่ต้องขึ้นอยู่กับผู้นิเทศที่จะใช้เทคนิคการให้ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อให้ ความช่วยเหลือครู ที่จะเห็นภาพที่แท้จริงเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของเขา สำหรับนำไปพิจารณา เพื่อการปรับปรุงพฤติกรรมการสอน และประสิทธิภาพในการสอนของเขาในอนาคต

เกี่ยวกับข้อเสนอแนะของผู้บริหารและครูหัวหน้างานวิชาการในโรงเรียนส่วนใหญ่ เสนอแนะให้จัดอบรมหรือสัมมนาเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาและการนิเทศการสอน แก่ครูผู้สอน เพราะว่าจากผลการวิจัยครูผู้สอนส่วนใหญ่ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรีไม่เคยเข้ารับการอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับเรื่องนี้ ผิดกับผู้บริหารที่เคยได้รับ การอบรมหรือสัมมนาในเรื่องนี้มาแล้วเป็นส่วนใหญ่ ฉะนั้นเพื่อการปฏิบัติงานที่มีความเข้าใจอันดี ต่องานและต่อผู้นิเทศ หน่วยงานต้นสังกัดควรพิจารณาจัดอบรมหรือสัมมนาครูผู้สอนเกี่ยวกับการ นิเทศการศึกษาและการนิเทศการสอนด้วย

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. หน่วยงานต้นสังกัดควรกระตุ้นให้โรงเรียนเห็นประโยชน์และความสำคัญของการ นิเทศการสอน และดำเนินการจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง
2. หน่วยงานต้นสังกัดควรมีการแนะนำให้โรงเรียนดำเนินการ วางแผนหรือจัดทำ แผนปฏิบัติการนิเทศการสอนในโรงเรียน
3. หน่วยงานต้นสังกัดควรมีการจัดอบรมสัมมนา หรือประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้ ได้รับความรู้ความเข้าใจพื้นฐานในการนิเทศการศึกษา และการนิเทศการสอนแก่ครูผู้สอน
4. หน่วยงานต้นสังกัดควรจัดหาอุปกรณ์และเครื่องมือการนิเทศการสอนเพื่อบริการ ให้แก่โรงเรียนได้นำไปใช้มากขึ้น และจัดให้ความรู้เรื่องการใช้และการสร้างเครื่องมือการนิเทศ การสอนแก่คณะครูและผู้บริหาร
5. หน่วยงานต้นสังกัดควรจัดสรรงบประมาณ เพื่อการดำเนินการนิเทศการสอนใน โรงเรียนเพิ่มมากขึ้น

6. หน่วยงานต้นสังกัดควรมีการติดตามและประเมินผลการดำเนินการจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อการปรับปรุงแก้ไขขณะดำเนินการ หรือในการดำเนินการนิเทศการสอนในช่วงต่อไป

7. โรงเรียนควรใช้เทคนิควิธีการนิเทศการสอนหลาย ๆ วิธี เช่น การสังเกตการสอน การเยี่ยมชั้นเรียน การประชุมเชิงปฏิบัติการ การวิจัยเชิงปฏิบัติการ การประชุมชี้แจง หรืออภิปราย การจัดทำวารสารทางวิชาการให้อ่าน

8. โรงเรียนควรมีการสร้างความสัมพันธ์ก่อนการนิเทศ ระหว่างผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ ก่อนการดำเนินการจัดการนิเทศการสอนทุกครั้ง

9. โรงเรียนควรจัดให้คณะครูผู้สอนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียนทุกขั้นตอน ทั้งการเตรียมการ การดำเนินการ และการประเมินผลการนิเทศการสอน

10. โรงเรียนควรจัดให้มีการประเมินผลที่ได้รับจากการนิเทศการสอนในโรงเรียน และรายงานให้หน่วยงานต้นสังกัดทราบ ทั้งในลักษณะปริมาณและคุณภาพที่ได้รับจากการจัด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษารูปแบบ หรือวิธีการในการให้ความรู้พื้นฐานการนิเทศการศึกษา และการนิเทศการสอนแก่ครูผู้สอน

2. ควรศึกษาพฤติกรรมของครูผู้สอนหลังการนิเทศการสอน หรือศึกษาผลที่ได้รับจากการนิเทศการสอนในโรงเรียน

3. ควรมีการทดลองรูปแบบการจัดการนิเทศ เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้นิเทศการสอนในโรงเรียน

4. ควรศึกษา หรือประเมินความต้องการการนิเทศการสอนของครูผู้สอนในทุกกลุ่มประสบการณ์